

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

z 30. marca 2006 *

Vo veci C-495/04,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Hoge Raad der Nederlanden (Holandsko) z 26. novembra 2004 a doručený Súdnemu dvoru v ten istý deň, ktorý súvisí s konaním:

A. C. Smits-Koolhoven

proti

Staatssecretaris van Financiën,

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

v zložení: K. Lenaerts, vo funkcii predsedu štvrtej komory, sudcovia M. Ilešič a E. Levits (spravodajca),

* Jazyk konania: holandčina.

generálny advokát: A. Tizzano,
tajomník: M. Ferreira, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 19. októbra 2005,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- A. C. Smits-Koolhoven, v zastúpení: C. H. Bouwmeester a B. S. Mulier, advocaten,
- holandská vláda, v zastúpení: H. G. Sevenster a D. J. M. de Grave, splnomocnení zástupcovia,
- francúzska vláda, v zastúpení: G. de Bergues a C. Jurgensen-Mercier, splnomocnení zástupcovia,
- fínska vláda, v zastúpení: A. Guimaraes-Purokoski, splnomocnená zástupkyňa,
- Komisia Európskych spoločností, v zastúpení: K. Gross a A. Weimar, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 7 ods. 2 smernice Rady 95/59/ES z 27. novembra 1995 o iných daniach, ktoré ovplyvňujú spotrebu vyrobeného tabaku, ako je daň z obratu (Ú. v. ES L 291, s. 40; Mim. vyd. 09/001, s. 283).
- 2 Tento návrh bol podaný Hoge Raad der Nederlanden (Najvyšší súd Holandska) v rámci sporu Smits-Koolhoven a Staatssecretaris van Financiën (štátny sekretariát financií) vo veci vyrubenia spotrebnej dane z bylinkových cigariet.

Právny rámec

Právna úprava Spoločenstva

- 3 Tabakové výrobky podliehajú dani, ktorá je harmonizovaná na úrovni Spoločenstva. Smernica 95/59 definuje rôzne kategórie výrobkov podliehajúcich spotrebnej dani a stanovuje spôsob jej výpočtu.

4 Článok 4 ods. 1 tejto smernice definuje pojem „cigareta“ takto:

„Za cigarety sa považujú:

- a) tabakové rolky, ktoré sú okamžite vhodné k fajčeniu a nie sú cigarami alebo cigarilos v zmysle článku 3;
- b) tabakové rolky, ktoré sa dajú jednoduchým, nie priemyselným postupom vtlačiť do papierového cigaretového puzdra;
- c) tabakové rolky, ktoré sa dajú jednoduchým, nie priemyselným postupom obaliť papierovým cigaretovým lístočkom.

...“

5 Pojem „tabak na fajčenie“ je definovaný v článku 5 tejto smernice.

6 Článok 7 ods. 2 tej istej smernice uvádza:

„Ako cigarety, tak aj tabak na fajčenie sú výrobky, ktoré pozostávajú výlučne alebo z časti z iných látok ako je tabak, ale zodpovedajú ostatným kritériám článku 4 alebo 5.

Bez ohľadu na pododsek 1, sa výrobky, ktoré neobsahujú žiadny tabak, nepovažujú za tabakové výrobky pokiaľ slúžia výlučne medicínskym účelom.“

7 Smernica Rady 65/65/EHS z 26. januára 1965 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa liekov [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES 22, 1965, s. 369), zmenená a doplnená smernicou Rady 93/39/EHS zo 14. júna 1993, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 65/65/EHS, 75/318/EHS a 75/319/EHS o liekoch [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 214, s. 22, ďalej len „smernica 65/65“), definuje v článku 1 ods. 2 pojem „liek“ ako „akákoľvek látka alebo kombinácia látok, určená na liečenie alebo na predchádzanie chorôb ľudí alebo zvierat“ [*neoficiálny preklad*] alebo ako „akákoľvek látka alebo kombinácia látok, ktorá môže byť podávaná človeku alebo zvieraťu s cieľom stanoviť liečebnú diagnózu alebo obnoviť, zlepšiť alebo upraviť organické funkcie u človeka alebo zvieraťa“ [*neoficiálny preklad*].

Vnútroštátna právna úprava

8 Podľa článku 1 ods. 1 písm. f) holandského zákona o spotrebnej dani z 31. októbra 1991 (Wet op de accijns, Stb. 1991, č. 561) sa spotrebná daň vyberá z tabakových výrobkov.

- 9 Článok 64 ods. 1 tohto zákona, ktorým sa do holandského práva preberá článok 7 ods. 2 druhý pododsek smernice 95/59, stanovuje:

„Za dodržiavania podmienok a obmedzení, ktoré sa stanovia verejným správnym nariadením, sú od spotrebnej dane oslobodené tieto výrobky určené na spotrebu a dovoz:

...

f) cigarety a tabak na fajčenie, ktoré pozostávajú výlučne z iných látok ako tabak a sú zjavne určené na lekárske účely.“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

- 10 V čase skutkových okolností pani Smits-Koolhoven (ďalej len „žalobkyňa vo veci samej“) veľkoobchodne predávala výrobok s názvom „bylinkové cigarety“ s cieľom jeho ďalšieho maloobchodného predaja. Ide o cigarety bez tabaku pozostávajúce z bylín, predovšetkým z čelade pyskatých.
- 11 Tieto cigarety sa skladali z látok bez medicínskeho účinku a boli uvádzané do obehu bez lekárskeho predpisu, ale výlučne lekárňami alebo predajňami bylín. Každý balíček cigariet bol vybavený samolepkou s nápisom „liečebné bylinkové cigarety“. Okrem iného bol k výrobku pribalovaný leták, ktorý prezentoval tieto cigarety navonok

ako pomôcku pre osoby želajúce si prestať fajčiť. Tento leták bol povolený Keuringsraad Openlijke Aanprijzing Geneesmiddelen/Keuringsraad Aanprijzing Gezondheidsproducten (ďalej len „KOAG/KAG“), neštátnou inštitúciou poverenou dohľadom nad reklamou týkajúcou sa liekov a zdravotníckych výrobkov.

- 12 Z týchto cigariet nebola platená spotrebná daň. V liste adresovanom žalobkyni vo veci samej z 20. júla 1995 administratíva tvrdila, že pokiaľ ide o vyrubenie spotrebnej dane, bylinkové cigarety treba považovať za cigarety a v dôsledku toho za tabakové výrobky, a keďže tieto cigarety nie sú určené na použitie na lekárske účely, nemôže sa na ne vzťahovať oslobodenie od dane stanovené v článku 64 ods. 1 písm. f) holandského zákona o spotrebnej dani.
- 13 V dôsledku toho bola žalobkyni vo veci samej vyrubená za obdobie od 1. augusta 1995 do 15. júna 1999 spotrebná daň z tabakových výrobkov.
- 14 Keďže sťažnosť žalobkyne vo veci samej sa zamietla, podala žalobu na Gerechtshof te Leeuwarden (Odvolací súd v Leeuwarden). Rozsudkom z 5. augusta 2002 tento súd potvrdil vyrubenie spotrebnej dane z tabakových výrobkov.
- 15 Keďže žalobkyňa vo veci samej sa domnievala, že Gerechtshof te Leeuwarden zvolil príliš reštriktívny výklad pojmu „lekárske účely“ uvedený v článku 64 ods. 1 písm. f) holandského zákona o spotrebnej dani, podala odvolanie na Hoge Raad der

Nederlanden, ktorý sa rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Vzťahuje sa na bylinkové cigarety takého typu, ako sú tie v prejednávanej veci, o ktorých je zrejmé, že neobsahujú látky majúce liečebné účinky, ktoré sú však predávané so súhlasom [KOAG/KAG] s označením ‚liečebné bylinkové cigarety‘ ako pomôcka pre osoby žiadajúce si prestať fajčiť, výnimka, ktorú článok 7 ods. 2 smernice 95/59... stanovuje pre výrobky slúžiace na výlučne medicínske účely?“

O prejudiciálnej otázke

¹⁶ Prejudiciálnou otázkou sa vnútroštátny súd chce v podstate dozvedieť, či článok 7 ods. 2 smernice 95/59 sa má vykladať v tom zmysle, že cigarety bez tabaku, ktoré neobsahujú látky s medicínskym účinkom, ale sú navonok prezentované a uvádzané do obehu ako pomôcka pre osoby, ktoré si želajú prestať fajčiť, slúžia na výlučne medicínske účely v zmysle druhého pododseku tohto ustanovenia.

¹⁷ Na úvod treba pripomenúť, že smernica 95/59 patrí do rámca politiky harmonizácie štruktúr spotrebných daní z tabakových výrobkov, ktorej cieľom je zabrániť narušeniu hospodárskej súťaže medzi rôznymi kategóriami tabakových výrobkov, ktoré patria do tej istej skupiny (rozsudok z 19. októbra 2000, Komisia/Grécko, C-216/98, Zb. s. I-8921, bod 18). Aby sa zaručilo jednotné uplatňovanie smernice, musí byť výklad jej pojmov autonómny, založený na znení dotknutých ustanovení

a cieľoch sledovaných touto smernicou (pozri v tomto zmysle rozsudok z 1. apríla 2004, Deutsche See-Bestattungs-Genossenschaft, C-389/02, Zb. s. I-3537, bod 19).

- 18 V tomto kontexte treba zdôrazniť, že cieľom článku 7 ods. 2 prvého pododseku smernice 95/59 je ustanoviť všeobecné pravidlo, podľa ktorého sa za cigarety a tabak na fajčenie považujú aj výrobky, ktoré hoci pozostávajú výlučne alebo z časti z iných látok, ako je tabak, zodpovedajú ostatným kritériám článku 4 a 5 tejto smernice. Toto pravidlo sa podľa druhého pododseku článku 7 ods. 2 druhého pododseku nevzťahuje jedine na výrobky, ktoré jednak neobsahujú tabak a jednak slúžia na „výlučne medicínske účely“. V dôsledku toho uvedený pododsek ustanovuje rozlišovanie medzi dvoma typmi výrobkov, ktoré neobsahujú tabak podľa toho, či sa na takéto účely používajú alebo nie, pričom výnimka sa vzťahuje jedine na prvý typ výrobkov.
- 19 Treba preto vymedziť kritériá umožňujúce rozlíšiť výrobky, ktoré slúžia výlučne na medicínske účely, od výrobkov, ktoré sa nepoužívajú na takéto účely alebo ktoré sa nepoužívajú výlučne na takéto účely.
- 20 Vzhľadom na rozhodnutie o zaslaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania sa zdá, že vnútroštátny súd váhal medzi dvoma kritériami, konkrétne medzi zložením cigariet a ich prezentovaním navonok. Zatiaľ čo neprítomnosť látok s medicínskym účinkom v predmetných cigaretách by viedla k popretiu ich použitia na výlučne medicínske účely, ich prezentovanie navonok by smerovalo v prospech uznania takéhoto použitia.
- 21 Kritérium zloženia výrobku možno považovať za podstatné a v dôsledku toho spôsobilé preukázať použitie na medicínske účely. Výrobok obsahujúci látky, ktorých spaľovanie a inhalácia vyvolávajú medicínske účinky na ľudský organizmus, sa môže na základe týchto účinkov objektívne odlišovať od výrobku, ktorý takéto látky neobsahuje.

- 22 Na určenie, či výrobok môže slúžiť na medicínske účely, treba zistiť, či tento výrobok obsahuje látky, ktorých spaľovanie a inhalácia vyvolávajú medicínske účinky liečebnej alebo preventívnej povahy, ktoré sú vedecky dokázané.
- 23 Je však nesporné, že cigarety vo veci samej neobsahujú takéto látky.
- 24 Žalobkyňa vo veci samej ale tvrdí, že aj za neprítomnosti látok vyvolávajúcich medicínske účinky slúžia predmetné bylinkové cigarety vo veci samej výlučne na medicínske účely, pretože fajčenie týchto cigariet napomáha odvykaniu od závislosti od tabaku.
- 25 Pripustiť takýto predpoklad by však znamenalo priznať použitie výlučne na medicínske účely každej cigarete, ktorá neobsahuje tabak, a môže byť preto konzumovaná ako náhradný výrobok, čo by bolo zjavne v rozpore s cieľom a štruktúrou článku 7 ods. 2 druhého pododseku smernice 95/59, ako sú upresnené v bode 18 tohto rozsudku. Uvedené tvrdenie nemožno prijať.
- 26 Treba preto preskúmať, či za týchto podmienok môže byť prezentovanie cigariet navonok považované za relevantné pre preukázanie použitia cigariet na výlučne medicínske účely a následne pre určenie, či spôsob prezentovania môže predstavovať kritérium umožňujúce odlíšiť cigarety s takýmto použitím od výrobkov, ktoré sa nepoužívajú na takéto účely alebo ktoré sa nepoužívajú výlučne na takéto účely.

- 27 Žalobkyňa vo veci samej v tejto súvislosti tvrdí, že dotknutým cigaretám treba priznať použitie na výlučne medicínske účely, pretože sú navonok prezentované so súhlasom KOAG/KAG ako cigarety majúce liečebné alebo preventívne vlastnosti, sú uvádzané do obehu ako medicínsky výrobok a priemerne obozretný spotrebiteľ ich vníma ako liek.
- 28 Túto tézu nemožno prijať, pretože medicínske použitie týchto cigariet nemôže byť vyvedené jedine z ich prezentovania navonok, ich spôsobu uvádzania do obehu alebo z ich vnímania verejnosťou bez toho, aby nebolo pozbavené svojho zmyslu všeobecné pravidlo stanovené v článku 7 ods. 2 prvom pododseku smernice 95/59. Stačilo by totiž zmeniť prezentovanie výrobku navonok alebo spôsob jeho uvádzania do obehu na to, aby sa uplatnila výnimka stanovená v druhom pododseku tohto ustanovenia, čo by malo za následok, že rovnaké výrobky by podliehali odlišnému zaobchádzaniu, pokiaľ ide o spotrebnú daň.
- 29 Okrem iného smernica 95/59 sa v tejto súvislosti odlišuje svojím cieľom a znením článku 7 ods. 2 druhého pododseku od smernice 65/65, ktorej článok 1 bod 2 zavádza dve alternatívne a komplementárne definície lieku vzťahujúce sa jednak na liek daný „prezentovaním“ a jednak na liek daný „funkciou“ (pozri rozsudky z 30. novembra 1983, Van Bennekom, 227/82, Zb. s. 3883, bod 22, a z 28. októbra 1992, Ter Voort, C-219/91, Zb. s. I-5485, bod 11).
- 30 Po prvé, účel smernice 65/65, ktorej cieľom je predovšetkým ochrana spotrebiteľa zabezpečením ochrany verejného zdravia, odôvodňuje takúto širokú definíciu

zverujúcu uvedenej smernici veľký rozsah pôsobnosti. Ako uviedol Súdny dvor v bode 17 už citovaného rozsudku Van Bennekom, cieľom kritéria „prezentovania“ vyplývajúceho z článku 1 bodu 2 prvého pododseku tejto smernice je zahrnúť nie len lieky, ktoré majú skutočný terapeutický alebo medicínsky účinok, ale tiež výrobky, ktoré nie sú dostatočne účinné alebo ktoré nemajú účinky, ktoré spotrebiteľ oprávnené očakávajú vzhľadom na ich prezentovanie navonok, aby bol spotrebiteľ chránený nie iba pred škodlivými alebo toxickými liekmi, ale aj pred rôznymi výrobkami používanými namiesto vhodných liekov. Cieľ smernice 95/59, spomenutý v bode 17 tohto rozsudku, je odlišný a neodôvodňuje takúto extenzívnu definíciu.

31 Po druhé, keďže článok 7 ods. 2 druhý pododsek smernice 95/59 stanovuje výnimku zo všeobecného pravidla, treba ho vykladať reštriktívne a nemôže sa uplatňovať na výrobky, na ktorých použitie na medicínske účely poukazuje jedine prezentovanie navonok bez toho, aby takéto použitie bolo podporené objektívnymi charakteristikami spojenými s vlastnosťami týchto výrobkov.

32 Z uvedeného vyplýva, že úvahy spojené s prezentovaním výrobku navonok, s jeho uvádzaním do obehu a jeho vnímaním nie sú samy osebe dostatočné na to, aby sa na tento výrobok vzťahovala výnimka stanovená v článku 7 ods. 2 druhom pododseku smernice 95/59.

33 Skutočnosť, že prezentovanie predmetných cigariet v spore vo veci samej sa uskutočňovalo so súhlasom KOAG/KAG nemôže zmeniť toto posúdenie. Ak totiž orgán dohliadajúci v rámci samoregulácie na dodržiavanie pravidiel riadneho postupu pri reklame na lieky a zdravotnícke výrobky schválil osobitnú formu reklamy, takéto schválenie nezahŕňa overenie prípadného použitia na výlučne medicínske účely dotknutého výrobku a nemôže byť rozhodujúce pre posúdenie liečebných alebo preventívnych vlastností výrobku.

- 34 Z uvedeného vyplýva, že použitie na medicínske účely nemôže byť priznané cigaretám, ktoré neobsahujú látky s medicínskym účinkom.
- 35 Vzhľadom na všetky uvedené úvahy treba odpovedať na prejudiciálnu otázku tak, že článok 7 ods. 2 smernice 95/59 sa má vykladať v tom zmysle, že cigarety bez tabaku, ktoré neobsahujú látky s medicínskym účinkom, ale sú navonok prezentované a uvádzané do obehu ako pomôcka pre osoby, ktoré si želajú prestať fajčiť, neslúžia na „výlučne medicínske účely“ v zmysle druhého pododseku tohto ustanovenia.

O trovách

- 36 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (štvrtá komora) rozhodol takto:

Článok 7 ods. 2 smernice Rady 95/59/ES z 27. novembra 1995 o iných daniach, ktoré ovplyvňujú spotrebu vyrobeného tabaku, ako je daň z obratu, sa má vykladať v tom zmysle, že cigarety bez tabaku, ktoré neobsahujú látky s medicínskym účinkom, ale sú navonok prezentované a uvádzané do obehu ako pomôcka pre osoby, ktoré si želajú prestať fajčiť, neslúžia na „výlučne medicínske účely“ v zmysle druhého pododseku tohto ustanovenia.

Podpisy